

OD KOD SINTETIČNA METODA POUČEVANJA SLOVENŠČINE?

Nataša Pirih Svetina
Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 811.163.6:378.046.4(497.5):929Toporišič J.

Zanimata nas prostor in čas nastanka v naslovu poimenovane metode ter njena strokovno-teoretična izhodišča. Oziramo se v čas, ko se je na Univerzi v Zagrebu oblikoval Toporišičev pogled na slovenski jezik tudi skozi optiko posredovanja znanja slovenščine zagrebškim študentom. Toporišičeva »učna leta« povežujemo s poučevanjem slovenščine kot tujega jezika (TJ), v zagrebški čas pa sega tudi zasnova učbenikov *Slovenski jezik 1–4*, ki predstavljajo zametek *Slovenske slovnice*. V prispevku iščemo tudi odgovore na vprašanje, ali je *Slovenska slovnica* Jožeta Toporišiča kakor koli utemeljena tudi v jezikoslovčevem pogledu na slovenščino kot TJ.

Jože Toporišič, direktna metoda, sintetična metoda, strukturalizem, slovenščina kot TJ

The article discusses when and where the synthetic method of teaching Slovene originated, as well as its theoretical starting point. It focuses on the time when Jože Toporišič was developing his professional profile at the University in Zagreb. We can assume that his view of the Slovene language is partly the result of his teaching Slovene to non-native speakers in Zagreb. The formation of the textbooks *Slovene Language 1–4*, which built the base for *Slovene Grammar*, belonged to Toporišič's Zagreb period. This leads naturally to the question whether Toporišič's major grammatical work is based on the experience he had with Slovene as a foreign language.

Jože Toporišič, direct method, synthetic method, structuralism, Slovene as a FL

1 Uvod

Jože Toporišič je svoja učna profesorska leta, od 1954 do 1965 (Toporišič 1976, 1996),¹ preživel na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Zagrebu² kot lektor, to je univerzitetni učitelj za slovenščino.³ V svojem zagrebškem obdobju se je »okuzil« s strukturalizmom: »V Zagrebu je sprejel strukturalizem za temelj svojega jezikoslovnega nazora s poznejšimi razvoji v smer vezljivostne teorije in tvorbeno-pretvorbene slovnice.« (Jesenšek, Zorko 2006: 21) A ne samo to, v svoj krog sodelavcev ga je v Zagrebu sprejel Petar Guberina (Škarić 2005: 2), ki je (približno v istem času) skupaj s francoskim jezikoslovcem Paulom Rivencem zasnoval metodo usvajanja

1 V Jesenšek, Zorko (2006: 21) je podatek, da je Toporišič v Zagrebu služboval od 1957 do 1963.

2 Poimenovanja oddelka zagrebške filozofske fakultete, na katerem so se študirali slovanski, kasneje južnoslovanski jeziki, so bila skozi zgodovino različna, o čemer priča zapis na spletnih straneh zagrebške slavistike (glej seznam virov).

3 Tovrstno delo je opravljal tudi v času svojih gostovanj na Univerzi v Regensburgu in v Gradcu (Toporišič 1996: 344).

tujih jezikov, ki jo danes poznamo kot avdiovizualno-globalnostrukturalno metodo (AVGS)⁴ (Stern 1983: 466–467; Škarić 2005: 2). V svojih zagrebških letih se je Toporišič tako znašel v enem od takratnih središč razvoja metodologije poučevanja TJ. Samo po sebi se torej zastavlja vprašanje, kakšen vpliv je imelo to dogajanje nanj.

2 Toporišič in slovenščina kot TJ

Toporišič je razmišljal, pisal (npr. Toporišič 1991: 63–75) in tudi praktično deloval na področju slovenščine kot TJ. V njegovo zagrebško obdobje sega odziv na t. i. slovnico štirih (Toporišič (1962) 1987), v katerem je med drugim zapisal:

Sledeči zapiski so rezultat trdih bojev, ki jih je avtor teh vrstic bil s slovnimi pravili, ko jih je moral oznanjati na zagrebški filozofski fakulteti; objavlja jih z željo, da bi knjiga, očiščena nedoslednosti in napak, postala varno zatočišče vseh tistih, ki jim v knjižni slovenščini ni kaj jasno. (Prav tam: 372)

Podobno je o svoji zagrebški izkušnji, torej izkušnji poučevanja slovenščine kot TJ, zapisal tudi v predgovoru k prvi izdaji svoje *Slovenske slovnice* (Toporišič (1976) 2000):

V podrobnejše spoznavanje sodobnega slovenskega knjižnega jezika so me vodile dolžnosti lektorja slovenskega jezika na zagrebški univerzi od 1954 do 1965; tam sem se hitro zavedel pomena tistega jezikoslovja, ki se preverja z dejansko rabo jezika, obenem pa raste iz jezikovne teorije (tudi stilistične), ki jo tudi samo dalje razvija in ustvarja. Torej praksa in teorija, ali bolje: praksa s stališča teorije in teorija s stališča prakse.

V svoji pridnosti in ob silni potrebi po zapolnjevanju jezikovnih in jezikoslovnih vrzeli na vseh ravneh,⁵ v želji, da bi s svojim lastnim delom nadoknadil v slovenistiki zamujeno in ujel vlak za prihodnost, se je Toporišič ambiciozno lotil tudi področja slovenščine kot TJ. O tem priča učbenik za učenje slovenščine *Zakaj ne po slovensko*, ki je prvič izšel pri Izseljenski matici v Ljubljani leta 1969, v ponatisu pa leta 1992 pri Komisiji za pospeševanje slovenščine na neslovenskih univerzah (KPSNU) na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki ji je takrat predsedoval Toporišič sam (Toporišič 1996: 346).⁶ O področju slovenščine kot TJ pa je tudi sicer razmišljal, npr. v razpravi

⁴ Metoda ima seveda tudi originalno francosko ime: la méthodologie structuro-globale audiovisuelle (SGAV). V sredini 50. let 20. stoletja sta Petar Guberina in Paul Rivence skupaj ustvarila serijo jezikovnih tečajev po metodi AVGS oz. SGAV; ti so se izvajali v magnetofonski šoli v Zagrebu, kasneje poznani kot Škola stranih jezika u Vodnikovoj, pri Zavodu za fonetiko v Zagrebu in pri École Normale Supérieure v Saint-Cloude v Parizu. Tečaji za učenje različnih jezikov na magnetofonskih trakovih so bili izdani pri za didaktiko poučevanja TJ specializirani pariški založniški hiši Didier. Guberina in Rivence sta bila soustanovitelja mednarodne zveze AVGS (L'association internationale SGAV). Metoda je v Franciji dominirala v 60. in 70. letih 20. stoletja, temeljila pa je na povezovanju zvoka in slike, pri čemer so se slike uporabljale na dva načina: predstavljale so neposredni pomen besedila ali situacijo, v kateri se to dogaja; besedilo je na ta način podprto z elementi neverbalnega konteksta: gestami, stališči, odnosi, čustvi (Škarić 2005: 2; Wikipedija, franc. gesli Paul Rivenc in Založba Didier).

⁵ Npr. Toporišič (1991: 5): »Med več primanjkljaji slovenskega jezikoslovja je tudi odsotnost knjige, ki bi nam slovenski jezik prikazovala kot družbeno dejstvo, po možnosti v vsej njegovi mnogoobraznosti.«

⁶ Svoj učbenik je zastavil precej ambiciozno: »Veliko večje cilje si stavi najprej za v Severni Ameriki bivajoče Slovence in njihove potomce določena, v resnici na angleško govoreče sploh usmerjena moja

Slavistično jezikoslovje v Sloveniji 60. let, ki je bila kot referat predstavljena na kongresu jugoslovanskih slavistov v Budvi oktobra 1969 (Toporišič 1987: 315). V tej razpravi je med drugim predstavil slovensko učbeniško produkcijo, med katero je omenil tudi učbenike za učenje slovenščine kot tujega jezika:

Slovenski jezik želijo naučiti angleško, nemško, francosko in špansko govorečega po isti predlogi napisani drobni učbeniki v ustreznih jezikih.⁷ Zamišljeni so dokaj preprosto tudi po obsegu in so pač primerno temu bili uspešni. Drug tak priročnik je *Slovenački jezik*, pisan sicer ijekavsko. Medtem ko se prej omenjeni učbeniki za zahodnoevropsko govoreče nagibajo k modernejšemu načinu pouka v obliki posebej pripravljenih, rado dialogiziranih besedil, je drugi tradicionalno slovničen, z leposlovnimi sestavki ali pa z zbranimi in sestavljenimi stavki za ponazoritev tradicionalno razporejenih slovničnih kategorij. Poln je informacij o jeziku, ki ga učeči že pozna, zato pa preveč skop s koristnimi obvestili o jeziku, ki naj bi se ga Srb ali Hrvat naučil (skladnja je komaj kaj obdelana). (Prav tam: 320)⁸

Poleg tega je v isti razpravi razmišljal tudi o učbenikih, namenjenih govorcem slovenščine pri učenju slovanskih jezikov, pri čemer je izpostavil:

Na splošno se da reči, da učbeniki slovanskih jezikov za Slovence preveč pritiskajo s kopico nepotrebnih paradigmatskih enot, namesto da bi ga spominsko razbremenjevali s posplošujočimi in diferencialnimi pravili, s poglobljeno obravnavo pa mu pomagali preko resničnih težav tedaj, ko si iz tujega jezika mora prilastiti stvari, ki jih v slovenščini ni ali pa imajo drugačno razvrstitev. (Prav tam: 320–321)

V svoji marljivosti je uspel spremljati tako rekoč celotno sočasno jezikovno in jezikoslovno produkcijo, kar se zdi z današnje perspektive precej neverjetno. Ob tem je bil na nekaterih mestih, kot se zdi, tudi še za današnje čase zelo sodoben. Jakopinov koncept z dialogiziranimi besedili je prepoznal kot moderen, pri čemer je opozoril, da gre posebej za učbenik pripravljena besedila, Jurančičevega pa kot »tradicionalno slovničnega« ali tudi zastarelega. Prav tako se zdi njegova misel ob obravnavi učbenikov za učenje slovanskih jezikov za govorce slovenščine na nekaterih mestih izrazito sveža (nepotrebne paradigmatske enote, razbremenitev učencev) in v skladu s kontrastivno teorijo (predvidevanje resničnih težav na mestih in pri tistih elementih, ki jih »v slovenščini ni ali pa imajo drugačno razvrstitev«; Toporišič 1987: 321). Vsega tega pa v svojem učbeniku v resnici ni upošteval.

knjiga *Zakaj ne po slovensko, Slovene by Direct Method*, ki v kratkem izide prirejena tudi za italijansko govoreče.« (Toporišič 1991: 70) Knjiga je v italijanskem prevodu Giuseppeja Baše izšla v Trstu leta 1982 (*Zakaj ne po slovensko/Lo sloveno con il metodo sintetico*), kjer se je tudi pojavila oznaka »sintetična metoda«.

⁷ [Originalna opomba:] Slovensko predlogo je napisal F. Jakopin. Posamezne prireditve: Nada Vitorovič, *Slovene for You*. Slovenska izseljenska matica: Ljubljana, 1962; Viktor Jesenik, *Le slovène à votre portée*. Slovenska izseljenska matica: Ljubljana, 1962; Jolanda Kvas-Perona, *Quieren hablar en sloveno?* Slovenska izseljenska matica: Ljubljana, 1962; Dora Vodnik, *Möchten Sie nicht slovenisch lernen?* Slovenska izseljenska matica: Ljubljana, 1962.

⁸ Gre za učbenik: Janko Jurančič, 1965: *Slovenački jezik: Gramatika slovenačkog jezika za Hrvate i Srbe*. Ljubljana: DZS.

3 Od direktne k sintetični metodi

V prvi izdaji Toporišičevega učbenika *Zakaj ne po slovensko?* je v podnaslovu navedena direktna metoda. Ta velja za enega od bolj uveljavljenih pristopov v zgodovini poučevanja tujih jezikov (Stern 1983; Johnson 2001; Pirih Svetina 2005; Vučo 2012), izhajala naj bi iz teorije identičnosti procesov usvajanja in učenja prvega jezika (J1) in TJ. Za direktno metodo so značilni neposreden stik s ciljnimi jezikom, to je s TJ, popolna odsotnost oziroma izogibanje J1, navezovanje na situacije »tu in zdaj«, kar je dejansko uresničljivo predvsem na začetnih stopnjah učenja jezika, na višjih ravneh pa zaradi kompleksnosti in abstraktnosti pojmov, ki jih želimo posredovati učečemu se, to ni mogoče. Slovnica se poučuje predvsem induktivno (opazovanje in prepoznavanje pravil iz besedil) in ne deduktivno (razlaga pravil), kar je prav tako posledica izogibanja rabe J1. Ideja o induktivnem poučevanju slovnice sicer izvira iz šestih členov o učenju in poučevanju TJ, ki jih je Mednarodna fonetična zveza (International Phonetic Association, IPA) objavila že v 80. letih 19. stoletja. Četrty člen namreč pravi, da je treba v začetnih fazah učenja TJ slovnico poučevati induktivno, bolj sistematični pristop k slovnici pa naj bi se odložil na kasnejše faze učenja. Med ostalimi člani so zanimivi predvsem prvi, ki trdi, da se mora študij TJ začeti z vsakdanjim govorjenim jezikom, ne pa z jezikom literature, ali drugi, ki učitelja zavezuje, da svoje učence najprej seznanijo z glasovi TJ, zato se v začetnih fazah učenja namesto konvencionalnega zapisa uporablja fonetična transkripcija besedil (Stern 1983: 88 in dalje, 456 in dalje; Johnson 2001: 169).

Čeprav je že recenzentka Toporišičevega učbenika Hermina Jug Kranjec (1971) ugotavljala, da vsebina učbenika in v njem uporabljeni pristop ne opravičujeta podnaslova »direktna metoda« (več o tem Pirih Svetina 2012: 22), pa principom, ki jih je v učbeniku uporabil Toporišič, ne gre odrekati vzporednic tako z direktno metodo kot tudi s člani IPA (v prvi vrsti predvsem z drugim členom, ki govori o postopnem uvajanju posameznih glasov pri učenju TJ in o učenju ob »naravnih« dialogih).⁹

Ugibamo sicer lahko, da je na podnaslov učbenika neposredno vplival zagrebški krog s Petrom Guberino in siceršnje povezovanje s fonetiki. Druga možnost je, da je bil učbenik podnaslovljen s takrat uveljavljenim podnaslovom, ki dejansko ni odslikaval vsebine, ustrežnejšega pa ni bilo na voljo. Ali lahko torej domnevamo, da sta bila vsebina in pristop učbenika, ki ga je najbrž še v Zagrebu zasnoval Toporišič, v času svojega nastanka dejansko napredna, da pa ustrezno poimenovanje za uporabljeni pristop sploh ni obstajalo?

Odrpito pa ostaja tudi vprašanje, zakaj se Toporišič v prvi izdaji svojega učbenika ni zatekel k podnaslovu, ki bi bil v skladu s takrat uveljavljajočo se metodo poučevanja TJ, ki sta jo skupaj razvila Petar Guberina in Paul Rivenc (glej Uvod) in katerih zgledu je po vsej verjetnosti sledil. To še toliko bolj zato, ker je Toporišič za serijo učbenikov, ki jih je uredil Petar Guberina na Inštitutu za fonetiko Filozofske fakultete

⁹ V nekaterih pogledih je bila metoda AVGS sicer nadaljevanje direktne metode (glej spletni viri na koncu prispevka).

Univerze v Zagrebu v zbirki Acta Instituti Phonetici (zvezek 9), pripravil učbenik *Slovenski jezik na pločama. Izgovor i intonacija s recitacijama* (Toporišič 1961). Priročnik je namenjen govorcem srbohrvaščine, v predgovoru pa je urednik zapisal, da gre za: »prvi poskus u našoj zemlji, da se rezultati opće fonetike primijene pomoću modernijih tehničkih sredstava kod učenja izgovora raznih jezika.« (Guberina v Toporišič 1961: 5)¹⁰

Možni odgovor na to vprašanje bi sicer lahko bil, da je zaradi razmer, v katerih je nastal učbenik *Zakaj ne po slovensko*, umanjkal eden od zelo pomembnih vidikov metode AVGS – to pa je skoraj popolna odsotnost slikovne podobe. Ta naj bi pri imenovani metodi v polnosti podpirala zvočne posnetke, le zvok skupaj z narisano oz. naslikano podobo naj bi učečemu se ponujal ustrezeni input (Stern 1983: 467). Toporišičev učbenik je le skromno ilustriran, na 272 straneh je 49 ilustracij, ki »ponazarjajo« situacije 49 uvodnih dialogov posameznih enot (lekcij). To pa je za omenjeno metodo najbrž preskromna podpora besednemu gradivu.¹¹

V svoji drugi izdaji leta 1992 je učbenik *Zakaj ne po slovensko* podnaslovljen s *Slovene by synthetic method*, za katerega se zdi, da bolj ustreza vsebini in uporabljenemu pristopu. Po dostopni literaturi pa bi se dalo sklepati, da se je poimenovanje pojavilo že po izidu Toporišičevega učbenika. Izraz sintetični učni načrt naj bi uporabil David Wilkins (1976), ko je razlikoval med dvema različnima strategijama pri načrtovanju oziroma organizaciji učne snovi. Pri sintetičnem pristopu so elementi, ki jih poučujemo, učencu predstavljeni v zaporedju eden za drugim (Skela, Dagarin Fojkar 2009: 56), čemur dosledno sledi tudi Toporišičev učbenik. Avtor sam v predgovoru pojasnjuje, da so vse pomembne prvine slovenščine podane postopno (Toporišič 1969: 3, 1992: 3).¹² Učenec naj bi na ta način postopoma gradil svoje jezikovno znanje oziroma ga sintetiziral. Temu nasproten je analitični pristop, pri katerem učenec analizira oziroma gradi jezikovni sistem iz informacij, ki so mu predstavljene v obliki naravnih (avtentičnih) delov jezikovne produkcije (ang. natural chunks). Že Wilkins sam je sintetično poučevanje povezal s strukturalizmom, analitičnega pa s funkcijsko-pojmovnim pristopom, pri katerem vsebine (npr. slovnične strukture) niso predstavljene ena za drugo v skrbno načrtovanem zaporedju. Kljub temu da sta

¹⁰ Da pri tej knjigi ni bilo vse tako, kot bi moralo biti, sklepamo iz obsežne opombe. Knjiga je bila napisana na pobudo Petra Guberine, negativno recenzijo pa sta ji namenila France Bezljaj in Anton Bajec, kar naj bi bil tudi razlog za zamero med protagonistami (Toporišič 1987: 424): »Zamera z recenzentoma, zlasti z Bezljajem, je ostala.« V dokumentarnem filmu Slavka Hrena Toporišič: Samotni hodec skozi neprijazni čas (2011) graški univerzitetni profesor, koroški Slovenec, Erich Prunč poroča, da se je slovenske knjižne izreke naučil prav s pomočjo posnetkov na Toporišičevih ploščah.

¹¹ Ve se, da so v času pohoda metode AVGS po Guberinovih navodilih na Hrvaškem delovale projektne skupine jezikoslovcev in ilustratorjev, ki so ustvarjale tečaje hrvaškega, francoskega, italijanskega, angleškega, nemškega, ruskega ... jezika (Škarić 2005).

¹² »This book does not assume any previous knowledge of Slovene or even of the grammar. In the lessons the most important characteristics of Slovene in comparison with English are introduced gradually: in the first five lessons are specially prepared pronunciation exercises for the Slovene sounds. Also in these five lessons, and later on in general, all grammatical features and lexicon are introduced in small dialogues and other texts, printed in the book and recorded on the records. The texts are always followed by the grammatical explanation.«

bila naslov in podnaslov leta 1992 v skladu z vsebino in uporabljenim pristopom, pa je bil učbenik v času, ko sta bila na področju poučevanja TJ na osvajalnem pohodu funkcijski pristop in komunikacijska metoda, dejansko že precej anahronističen.

4 *Zakaj ne po slovensko in udejanjanje sintetične metode učenja slovenščine*

Na kratko poskušajmo še ilustrirati, kako se je sintetična metoda v različnih Toporišičevih priročnikih različno realizirala. Prvih pet enot učbenika *Zakaj ne po slovensko* (Toporišič 1992) je namenjenih usvajanju posameznih glasov slovenskega jezika, še prej pa je na dveh straneh natančen prikaz glasov slovenskega jezika, ki jih v slovenščini zapisujemo s 25 črkami, in s približki njihovega izgovora v angleščini. Izgovor besed, ki vsebujejo posamezni opisani glas, je razviden iz fonetične transkripcije. Poleg posameznih glasov so posebej pojasnjeni tudi izgovori nekaterih za slovenščino specifičnih zlogov in dvočrkij (*ov, ol, ej in nj, lj*). V prvi enoti je tako posebej uveden in pojasnjen izgovor samoglasnika *a*, ob njem pa tudi izgovor nezvenečih nezvočnikov *p, t* in *k*. Za razliko od direktne metode, ki ne dopušča rabe J1, je v učbeniku dosledno vsa razlaga v angleščini, prav tako so prevedeni tudi vsi dialogi.

V priročniku *Slovenski jezik. Izgovor i intonacija s recitacijama na pločama* (Toporišič 1961), ki je namenjen srbohrvaško govorečim, se po izčrpni predstavitvi slovenskega vokalizma prehaja k vajam za ustrezno izgovorjavo samoglasnikov, pri čemer vajo predstavlja predvsem navodilo, kako naj bi se posamezni glas artikuliral. Nato so opisane realizacije tega glasu v posameznih slovenskih narečjih, sledijo navodila, kako naj ta glas izgovarjajo govorci srbohrvaščine (v primeru, da npr. knjižni jezik tega glasu ne pozna), kako je s tem glasom v ruskem jeziku, na koncu pa še primerjave oz. opozicije za angleško, francosko in nemško govoreče.

V *Slovenski slovnici* (Toporišič 2000) je razpored nekoliko drugačen, sledi pa razporeditvi od manj do za artikulacijo bolj »težavnih« samoglasnikov, pri čemer ne pozabi omeniti metode, ki bi pri učenju knjižne izgovorjave prav prišla tudi slovenskim govorcem:

Knjižnega izgovora se učimo ob poslušanju knjižnih govorjenih besedil z radia in televizije, v gledališču in šoli – sploh iz javne besede. Obstajajo pa tudi gramofonske plošče, diskete in magnetofonski posnetki za učenje; žal jih premalo uporabljamo (veliko več pri učenju tujih jezikov, kjer se bolj zavedamo, da je treba izgovarjati pravilno). Za knjižni govor se je treba zavestno truditi, ker po naravni poti izbire komaj kdaj pridemo do potrebne enake knjižne izreke po vsej Sloveniji. (Prav tam: 52)

5 *Za konec*

Če poskušamo razmišljanje o Toporišiču na področju slovenščine kot TJ strniti v nekaj točk, bi te lahko bile naslednje:

1. Toporišičevo strokovno delo je bilo od vsega začetka povezano s področjem slovenščine kot TJ.
2. O slovenščini kot TJ ali o slovenščini za govorce drugih jezikov je razmišljal, pisal, poleg tega pa na tem področju tudi praktično deloval.

3. Pri tem je bilo njegovo razmišljanje pogosto drugačno od praktičnega delovanja: praksa ni podpirala teorije ali pa teorija ni bila podkrepljena s konkretno prakso.
4. Zagrebška leta so ga izoblikovala na različnih področjih, za katera pa se zdi, da jih med seboj ni najbolje povezoval.
5. Ob delu s študenti na zagrebški univerzi je sproti nastajala kritika predhodnih slovenskih slovnice, ki jih je ob delu uporabljal – predvsem Breznikove in t. i. slovnice štirih, katere rezultat je zbirka učbenikov *Slovenski jezik 1–4* in kasneje *Slovenska slovnica*.
6. Breznikovi slovnici je Toporišič ob 50-letnici izida očital zastarelost, njegova jih ima v tem trenutku 40. Kaj lahko o njej povedo nasledniki?
7. Za delo *Slovenski jezik na pločama. Izgovor i intonacija s recitacijama* se zdi, da je manj rezultat konkretnega dela s študenti in bolj vpliva Petra Guberine osebno.
8. Tudi v delu *Zakaj ne po slovensko* ne moremo najti dokazov za to, da bi ga pri delu vodile konkretne izkušnje ali celo potrebe študentov, govorcev slovenščine kot TJ.
9. Učbenik *Zakaj ne po slovensko* lahko z današnje perspektive razumemo bolj kot avtorjev poklon strukturalizmu in sintetični metodi, pri čemer je treba priznati, da je bil učbenik ob svojem izidu leta 1969 še sodoben, ob ponovni izdaji leta 1992, ob sočasnem pohodu pojmovno-funkcijskega in komunikacijskega pristopa, pa precej anahronističen.

K področju slovenščine kot TJ se je Toporišič na sebi lasten način vračal čisto do konca svoje strokovne poti. Ne nazadnje je to presenetljivo pokazal tudi avtorici teh vrstic, ko ji je leta 1995 ob izidu učbenika *Slovenščina na koncu jezika* prijazno čestital in izjavil, da spremlja njeno delo in da je z njim – zadovoljen.

Literatura

- BARBÉ, Ginette, COURTILLON, Janine (ur.), 2005: *Apprentissage d'une langue étrangère/seconde: Volume 4. Parcours et stratégies de formation*. Louvain-la-Neuve, Pariz: De Boec Supérieur.
- JESENŠEK, Marko, ZORKO, Zinka (ur.), 2006: *Jezikovna predanost. Akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču ob 80-letnici* (Zora 44). Maribor: Filozofska fakulteta.
- JOHNSON, Keith, 2001: *An introduction to foreign language learning and teaching*. Harlow: Longman.
- JUG KRANJEC, Hermina, 1971: Zakaj ne po slovensko? *Jezik in slovnstvo* 17/6. 200–202.
- PIRIH SVETINA, Nataša, 2005: *Slovenščina kot tuji jezik*. Domžale: Izolit.
- PIRIH SVETINA, Nataša, 2012: Film, ki »mladini dviga kri«, ali kaj je ideološkega v praksi poučevanja jezikov. Aleksander Bjelčevič (ur.): *Ideologije v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 48. *SSJLK*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 21–28.
- SKELA, Janez, DAGARIN FOJKAR, Mateja, 2009: Presek teorij učenja in poučevanja drugega/tujega jezika v otroštvu. Karmen Pižorn (ur.): *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 26–62.
- STERN, Hans Heinrich, 1983: *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- ŠKARIĆ, Ivo, 2005: In memoriam Petar Guberina (1913.–2005.). *Govor. Časopis za fonetiku* 22/1. Zagreb: Odjel za fonetiku hrvatskog filološkog društva. 1–3.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1961: *Slovenski jezik na pločama. Izgovor i intonacija s recitacijama*. Zagreb: Jugoton.

- TOPORIŠIČ, Jože, 1962: Slovenska slovnica, sestavili dr. A. Bajec, dr. R. Kolarič, dr. M. Rupel, Ljubljana 1956. *Filologija* III. 278–289.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1969: *Zakaj ne po slovensko. Slovene by direct method*. Ljubljana: Slovenska izseljenska matica.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1987: *Portreti, razgledi, presoje. K zgodovini slovenskega jezikoslovja ob 400-letnici Trubarjeve smrti*. Maribor: Obzorja.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1991: *Družbenost slovenskega jezika. Sociolingvistična razpravljanja*. Ljubljana: DZS.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Zakaj ne po slovensko. Slovene by synthetic method*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Komisija za pospeševanje slovenščine na neslovenskih univerzah.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1996: Delo Jožeta Toporišiča. *Slavistična revija* 44/4. 343–348.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- VUČO, Julijana, 2012: *O učenju tujih jezikov. Pogled v zgodovino glotodidaktike: od pradavnine do druge svetovne vojne*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- WILKINS, David A., 1976: How not to interfere with language learning. *International Journal of American Linguistics* 32/1. 77–83.

Viri

- Petar Guberina in sodelovanje Jožeta Toporišiča na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu. www.ffzg.unizg.hr (dostop: 13. 7. 2016).
- Metoda SGAV. www.lb.refer.org (dostop: 14. 7. 2016), <http://asl.univ-montp3.fr> (dostop: 25. 7. 2016).
- Wikipedija: Didier. <https://fr.wikipedia.org> (dostop: 13. 7. 2016).
- Wikipedija: Paul Rivenc. <https://fr.wikipedia.org> (dostop: 13. 7. 2016).